

Verksamheten Återskapa i Malmö Foto: Pernilla Rydeving

Kreativt återvinningscenter i Göteborg

Utredning enligt miljöprogramsåtgärd 209

Göteborgs Stad
Miljö

Miljöförvaltningen

Box 7012, 402 31 Göteborg • Tel vx: 031-365 00 00
Epost: miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se • www.goteborg.se

VI SKALL STRÄVA EFTER STÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR!

För att bli trovärdiga i vår roll som tillsynsmyndighet måste vi visa att vi ställer krav på oss själva. Genom att skaffa oss egen erfarenhet av miljöledning blir vi en bättre samarbetspartner till företag, organisationer och enskilda i deras miljöarbete.

Miljöpolicy

Miljöförvaltningen arbetar på uppdrag av miljö- och klimatenämnden för att nå visionen om den långsiktigt hållbara utvecklingen av staden. För att vi ska bli framgångsrika är det viktigt att vi i alla situationer uppfattas som goda förebilder.

Vår egen påverkan

Vi ska när vi utför vårt arbete vara medvetna om vår egen miljöpåverkan.

Denna påverkan uppkommer som följd av innehållet i de tjänster vi producerar och hur vi till exempel utnyttjar våra lokaler, reser i tjänsten och gör våra inköp.

Ständiga förbättringar

Vi ska arbeta för att åstadkomma ständiga förbättringar när det gäller vårt miljöarbete.

Detta innefattar både direkt som indirekt påverkan.

Bli ledande

Vi ska med vår egen miljöanpassning ligga över de krav vi som tillsynsmyndighet ställer på andra.

Detta innebär att vi med god marginal följer de lagar och andra bestämmelser som gäller för vår verksamhet samt att vi med detta åtar oss att bedriva ett förebyggande miljöarbete.

Samarbete med andra

Vi ska ständigt arbeta med att utveckla miljöarbetet genom samarbete och utbyte med andra aktörer.

Vi själva som resurs

Vi ska nå goda resultat i miljöarbetet genom kunnig och engagerad personal som ansvarsfullt och med helhetsperspektiv tar aktiv del i arbetet. Förvaltningen satsar kontinuerligt på utbildning och information för att alla anställda ska kunna ta ansvar i enlighet med budget och interna miljömål.

Innehåll

Kreativt återvinningscenter i Göteborg.....	1
Utredning enligt miljöprogramsåtgärd 209	1
Förord	2
Innehåll.....	3
Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	6
Vad är det kreativa återvinningscentret ReMida?	6
ReMida i Sverige	6
REturen har startat under 2015.....	6
Koppling till Göteborgs Stads mål.....	7
Metod	8
Arbetsgrupp	8
Möten.....	8
Studiebesök.....	8
Workshop: Fyra scenarier	8
Resultat.....	10
Scenarier.....	10
1.....	10
2.....	10
3.....	10
4.....	10
Inte svårt att få tag i överblivet material	11
Resurser.....	11
Flera möjligheter till finansiering	11
Samverkan	12
Slutsatser	13
Referenser.....	14
Bilaga 1 - Stöd i läroplanen	15
Bilaga 2 – Finansiering	16
Bilaga 3 - Studiebesök	17
Bilaga 4 - Workshop.....	22

Sammanfattning

Verksamheten på ett kreativt återvinningscenter ligger i linje med stadens budget samt det klimatstrategiska programmets mål, att förebygga uppkomsten av avfall och främja återanvändning och återvinning i en cirkulär ekonomi.

Syftet med ReMida är att stimulera barnen till kreativt skapande och samtidigt bidra till ökad miljömedvetenhet genom att material som annars skulle ha slängts bort används som en resurs. Materialet samlas in från företag och kan vara produktionsspill av exempelvis plast och trä. Det får inte ha egenskaper som kan skada barnen.

En arbetsgrupp har arbetat fram fyra alternativ på kreativa återvinningscenter där antingen Stadsdelsförvaltning driver verksamhet för barn och unga i egna lokaler eller i buss, eller Kulturförvaltningen driver verksamhet i samarbete med akademien för barn, unga och pedagoger samt för allmänheten. Det fjärde alternativet är att verksamheten drivs i ett fleraktivitetshus för allmänheten i exempelvis i Frihamnen.

Ett kreativt återvinningscenter kräver finansiering för både lokal och personal, såväl under en uppstartsfas som för efterföljande år. En samordning inom staden underlättar kompetensöverföring och erfarenhetsutbyte. Särskilt viktigt är att ha möjlighet till stöd för hantering av kemikalier i material för att säkerställa att material som samlas in från företag inte innehåller kemiska ämnen som är skadliga för barn. Förslagsvis inrättas ett samordnande nätverk mellan de förvaltningar som driver eller avser att driva kreativa återvinningscenter.

Det finns stora möjligheter med att driva kreativa återvinningscenter, såväl ur den ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionen.

Verksamheten Återskapa i Malmö Foto: Pernilla Rydeving

Bakgrund

Vad är det kreativa återvinningscentret ReMida?

Den första ReMida startade i Italien 1996 och har sin grund i Reggio Emilia filosofin. Ändamålet är att stimulera barnen till kreativt skapande samtidigt som man bidrar till ökad miljömedvetenhet genom att material som annars skulle ha slängts bort används som en resurs. Materialet samlas in från företag och kan vara produktionsspill av exempelvis plast, trä, metall, tyg eller papper och får inte ha egenskaper som kan skada barnen.

ReMida i Sverige

Sveriges första certifierade ReMidacenter drivs sedan 2008 i Södertälje. Vaggeryds kommun och Västerås stad driver ReMida- liknande verksamhet. I Malmö drivs ett kreativt återvinningscenter (kallat Stapeln) i kombination med bland annat cykelverkstad, handarbete, screentryck och verkstad för snickeri och elektronik samt maskiner för digital produktion.

REturen har startat under 2015

Under 2015 har SDF Norra Hisingen startat upp en ReMida liknande verksamhet, REturen med finansiering från miljöprogrammet. Genom att verksamheten har kommit igång öppnas möjligheten att bygga vidare på dessa erfarenheter. De tar idag emot intresserade pedagoger och avser att öka denna del av sin verksamhet under nästa år. REturen har även kontakt med förskolechefer från flera av stadens stadsdelsförvaltningar. De vill starta liknande verksamhet i sina stadsdelar men behöver stöd, främst med finansiering och lokal.

I stadsdelsförvaltningarnas verksamhet ingår förutom förskola och skola även andra verksamheter som kan involveras i olika delar av ett kreativt återvinningscenter, som exempelvis arbetslivscenter och daglig verksamhet. Exempel på sådana arbetsuppgifter är:

- Sortera material
- Hämta/lämna material
- Behjälplig vid workshops
- Kontakta företag

Koppling till Göteborgs Stads mål

Ett kreativt återvinningscenter har potential att bidra till följande av Göteborgs Stads målsättningar:

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskade gifter i barns vardag
- Bidra till kunskap om cirkulära processer
- Uppmuntra elevers kreativitet och innovationsförmåga

Att öka miljömedvetenheten hos våra barn så att de ser avfall som en resurs, är viktigt för framtiden. Det finns tydligt stöd i läroplanen för att arbeta med miljöfrågor. Att få möjlighet att upptäcka material som inte är färdigtänkt hur det ska användas, är en pedagogisk möjlighet. Materialet är även könsneutralt och styr inte hur barnen tar till sig det. Genom att ställa frågor om kemikalieinnehållet i olika produkter och material bidrar återvinningscentret till ökad medvetenhet och kunskap hos både företag i Göteborg och stadens egna verksamheter. Insamling av spillmaterial leder till ökad medvetenhet om det egna materialflödet och bidrar till kunskap om cirkulär ekonomi.

Metod

Arbetsgrupp

Under 2013 bildades en arbetsgrupp med miljöförvaltningen som sammankallande. Arbetsgruppen bestod av deltagare från flera av stadens förvaltningar och har genom att delta i studiebesök, möten och workshop bidragit till resultatet i denna utredning:

- Miljöförvaltningen
- Kretslopp och vatten
- Center för skolutveckling
- Utbildningsförvaltningen
- Kulturförvaltningen
- SDF Västra Hisingen
- SDF Norra Hisingen

Från stadsdelsförvaltningarna har utvecklingsledare miljö samt daglig verksamhet och förskola varit representerade.

Möten

Under 2013 genomfördes flera möten med arbetsgruppen i syftet att fånga upp idéer och synpunkter.

Studiebesök

Hösten 2013 genomfördes studiebesök på såväl ReMidacenter i Södertälje som Stapeln i Malmö i syfte att fånga upp deras erfarenheter. Under våren 2015 har SDN Norra Hisingen startat upp ett kreativt återvinningscenter, kallat REturen. Det har delvis skett med finansiering från miljöprogrammet, genom en egen ansökan från SDN Norra Hisingen. Målgruppen är barn och unga, fokus ligger på estetiska läroprocesser i relation till IT. Arbetsgruppen gjorde ett studiebesök på REturen i juni 2015. En beskrivning av ovanstående studiebesök finns i bilaga 3.

Workshop: Fyra scenarier

I syfte att ta fram olika scenarier för kreativa återvinningscenter genomfördes en workshop i augusti 2014 med deltagare från arbetsgruppen. Scenarierna togs fram genom gruppdiskussioner med efterföljande poängsättning. Med detta som utgångspunkt har fyra alternativ tagits fram. Scenarierna har därefter förenklats och skalats av i syfte att få fram tydligare alternativ som kan kostnadsberäknas. För att kunna göra beräkningar av totalkostnad för de olika scenarierna behövs

dock uppgift om den specifika lokalen och förvaltningen som ska driva verksamheten. Kostnader för framförallt lokaler varierar mycket. Det har gjort att det har varit svårt att få fram tillförlitliga kostnadsuppskattningar för de lika alternativ som presenteras. Utgångspunkten är dock att det är en lägre kostnad när verksamheten använder sina befintliga lokaler. När det gäller kostnadsberäkningen av alternativ 2 buss, så har underlag från förskolebussen i SDF Angered använts. De olika scenarierna finns i sin helhet i bilaga 4. Kostnadsberäkningarna har gjorts av miljöförvaltningens ekonomiavdelning.

Resultat

Scenarier

1.

En stadsdelsförvaltning kompletterar sin pedagogiska verksamhet i en förskola eller skola med ett ReMida- liknande återvinningscenter i egen lokal. Genom verksamheten utvecklas barnens upptäckarlusta och kreativitet. Det leder också till ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser. Materialet är också könsneutralt. Detta alternativ kräver resurser till pedagogernas utbildning men spar kostnader för lokaler.

2.

En stadsdelsförvaltning kompletterar sin pedagogiska verksamhet i en förskola eller skola med ett ReMida- liknande återvinningscenter i buss. Genom verksamheten utvecklas barnens upptäckarlusta och kreativitet. Det leder också till ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser. Materialet är också könsneutralt. Detta alternativ kräver resurser till pedagogernas utbildning (även busskörkort). Alternativet ökar tillgängligheten för alla barn i stadsdelen.

3.

Kulturförvaltningen kompletterar sin verksamhet med ett ReMida- liknande återvinningscenter, eventuellt i egen lokal. Verksamhetens målgrupp är förutom barn och unga även pedagoger, studenter från högskolor med estetisk inriktning och allmänheten. Genom verksamheten utvecklas barnens upptäckarlusta och kreativitet. Det leder också till ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser. Materialet är också könsneutralt. Det leder också till ökat samarbete med högskolan och ger allmänheten tillgång till denna verksamhet.

4.

Projektorganisation startar som ett stadsutvecklingsprojekt, eventuellt i Frihamnen, flera olika verksamheter samlat på en plats. Det kan som exempel vara ReMida- likande, Mini ÅVC, reparation, byte (återbruk), hantverk, pyssel, utbildning, mötesplats (ekofik med egenodlat), 3d skrivare, verktyg, symaskin. Verksamhetens målgrupp är allmänheten. Här finns möjligheter till samarbete med ideella föreningar som studieförmedlingen och kollaborativ ekonomi samt arbetsträning. Det blir en "win, -win" "-effekt" med liknande verksamheter samlade på samma plats. Om man exempelvis har en trasig sak så kan man låna verktyg och laga den själv, eller lämna till proffs att laga, eller ge bort. De ger möjlighet till nya möten mellan olika socioekonomiska grupper och generationer.

Inte svårt att få tag i överblivet material

För att få kontakt med företag som kan tillhandahålla spill och annat överblivet material kan kontakterna via miljödiplomeringen användas. På miljödiplomerade företag finns miljösamordnare med uppgift att öka verksamhetens resurshushållning. Det innebär även en kostnadsbesparing för företaget om de kan minska sina avfallsmängder.

Återvinningscentralerna som exempelvis Kretsloppsparken, skulle kunna lämna överblivet material. Även kyrkan, som idag bedriver insamlingsverksamhet kan bli en viktigt samarbetspartner för att få in överblivet material.

Materialen kan samlas in av respektive center, för utbyte av material mellan center kan TAGE användas. Ett alternativ är en större materialcentral varifrån lokala center kan beställa material.

Resurser

I starten krävs externa resurser. Målet är att integrera centren i befintliga verksamheter.

Följande resurser bedöms krävas för att starta upp ett kreativt återvinningscenter:

- Projektledare, heltid
- Utbildade pedagoger
- Lokal som inreds (alternativt buss)
- Material (skänks)
- Tid för uppstartsfas beräknas till 1 1/2 år

Kostnaden för olika scenarier varierar, främst beroende på lokalkostnader. Ovanstående baskostnader beräknas till mellan 1.8 -3.5 miljoner kronor under en uppstartsfas.

Flera möjligheter till finansiering

Det finns flera möjligheter till extern finansiering, såväl internt inom Göteborgs stad som nationellt och inom EU. Dessa varierar dock med tiden, exempellista finns i bilaga 2.

Samverkan

Nätverk för kompetensöverföring och erfarenhetsutbyte

Genom samordning kan stadens resurser användas mer effektivt och nå längre. Att inrätta ett samordnande nätverk underlättar kompetensöverföring och erfarenhetsutbyte mellan de förvaltningar som driver eller avser att driva kreativa återvinningscenter. Följande uppgifter kan hanteras inom nätverket:

- Kommunikation och erfarenhetsutbyte
- Identifiera lämpliga lokaler
- Stöd och samordning av finansiering
- Stöd för avfallshantering
- Stöd för hantering av kemikalier i material
- Stöd för insamling av material

Stöd för hantering av kemikalier i material handlar främst om att säkerställa så att material som samlas in från företag inte innehåller kemiska ämnen som är skadliga för barn. Stadsrevisionens rapport "Miljörisker i förskolan" 150402 pekar särskilt ut vikten av detta. Det är viktigt att betona att det alltid är verksamhetsutövaren som har ansvaret, kemikalierådet kan dock vara en stödresurs i detta arbete.

Slutsatser

Det finns flera vinster med kreativa återvinningscenter. Primärt är det en pedagogisk vinst för de barn som deltar. Ur den ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionen finns förtjänster att göra. Genom att ta tillvara material som annars skulle ha slängts bort minskar avfallsmängderna och stadens materialinköp kan minska, vilket spar resurser. Att samla in spillmaterial kan även leda till ökad medvetenhet om det egna materialflödet och bidra till ökad kunskap om cirkulär ekonomi hos Göteborgs företag.

Ett kreativt återvinningscenter (REturen) har under 2015 startat i SDF Norra Hisingen och är ett befintligt stöd för de verksamheter som planerar att starta liknande center. REturen har kontakt med förskolechefer från flera av stadens stadsdelsförvaltningar som vill starta liknande verksamhet. Det som krävs är framförallt finansiering under ett uppstartsskede. En möjlighet är att flera verksamheter gör en gemensam ansökan med stort fokus på cirkulär ekonomi.

Genom samordning kan stadens resurser användas mer effektivt där erfarenhetsutbyte och arbetet med att införa rutiner för kemikalie- och avfallsfrågor understöds.

Referenser

Miljörisker i förskolan, 2015-04-02 Ver 001, Dok. nr 2023-01/10/01/Rapport_001(MF diarienummer: 05733/15)

Rapport sammandrag, Miljörisker i förskolan (MF diarienummer: 05733/15)

REturen i Göteborg

Anna- Maria Andersson, anna.maria.andersson@norrahisingen.goteborg.se

Facebooksida: <https://www.facebook.com/#!/kreativtatervinningscenter?fref=ts>

ReMida Kreativt Återvinningscenter i Södertälje

Ann- Margreth Englund, ann-margreth.englundh@sodertalje.se

Inger Muto Hammarlind, inger.mutohammarlind@sodertalje.se

Webbsida:

<https://sites.google.com/site/remidaisodertalje/?pageDeleted=%2Fworkshop-remida>

Stapeln i Malmö

Caroline Lundholm, caroline@stpln.se

Carin Hernquist, info@aterskapamalmo.se

Webbsida: <http://stpln.se/>

Vaggeryds kommun (ReMidacertifierat)

<http://www.vaggeryd.se/privatperson/skolaochutbildning/remida.4.263c4420132b09ea8318000908.html#.VajhFmcw-71>

Västerås stad (kreativt återanvändningscenter)

<http://www1.vasteras.se/naturskolanaskoviken/pedagogens-sidor/kreativt-ateranvanding.shtml>

Bilaga 1 - Stöd i läroplanen

Anna Maria Andersson, pedagogista SDF Norra Hisingen

”Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö-och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska prägla förskolans verksamhet. Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid.” Lpfö 98 reviderad 2010

”Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

”Förskolemiljön och kontakter med miljöer utanför förskolan har stor betydelse då barn lär och utvecklas i samspel med den fysiska omgivningen. En mångsidig miljö med ostrukturerat material och som lyfter fram, utmanar och synliggör fenomen i vardagen gynnar fantasi och kreativitet. Förskolan bör vara rik på material och redskap som inbjuder till att pröva, undersöka, experimentera, testa och förbättra samt beskriva föremål utifrån hur de förändras och deras olika synliga egenskaper. Barnen ska vidare ges möjligheter att blanda, värma upp, kyla ned, skära i, blöta ned, lösa upp, lukta på, böja samt bryta av olika material för att se om och hur de förändras.” Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan

Bilaga 2 – Finansiering

Internt Göteborgs Stad

- Miljöprogramspengar (Göteborgs Stads budget)
- Miljömålsmiljonen (Miljö- och klimatnämndens budget)

Nationellt

- Mistra Urban Futures
- Allmänna arvsfonden. (Bidrag kan ges till ideell organisation som funnits minst ett år, eller till myndighet som samarbetar med ideell organisation. Löpande ansökan. Remida-center på andra ställen i Sverige har tidigare fått bidrag från Allmänna arvsfonden)
- Ungdomsstyrelsen

Internationellt/EU

- Erasmus+, EU:s program för utbildning, ungdom och sport. Fokus på erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling för pedagoger. Internationella samordnaren på utbildningsförvaltningen har god kunskap om programmet och aktuella utlysningar.
- Europeiska Socialfonden (ESF) ska stärka arbetsmarknadens funktionssätt och stärka kopplingen mellan arbetsmarknad och utbildning. Fokus på åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden. Flera stadsdelar har stor erfarenhet av projekt inom ESF. Även Internationella avdelningen på stadsledningskontoret kan vara behjälpliga.
- LIFE, EU:s program för miljö- och klimatprojekt. LIFE-projekt pågår ofta 2-6 år och har en totalbudget på cirka 2-8 miljoner Euro. Programmet har en utlysning per år. Miljöförvaltningens internationella samordnare har goda kunskaper om programmet och aktuella utlysningar.
- Regionalfonden i Västsverige. Fokus på hållbar stadsutveckling och samverkan mellan offentlig verksamhet, akademi, näringsliv och social ekonomi. Miljöförvaltningens internationella samordnare samt internationella avdelningen på stadsledningskontoret är insatta i programmet och kan vara behjälpliga.
- Horizon 2020, EU. De kommande två åren läggs stort fokus på cirkulär ekonomi. Pengarna går att söka av företag och organisationer i medlemsländerna som behöver ekonomiskt stöd för olika typer av projekt, exempelvis inom hållbarhetsområdet. Satsningen på cirkulär ekonomi är enligt kommissionen ett led i att utveckla starka och hållbara ekonomier.

Bilaga 3 - Studiebesök

REturen i Göteborg

Bakgrund

2014 gav nämndpolitikerna i Norra Hisingen i uppdrag åt sektor utbildning att undersöka möjligheterna att skapa ett kreativt återvinningscenter i stadsdelen. Utgångspunkten för nämndens uppdrag var det gemensamma ansvaret i staden för barnens bildning. Sektor utbildning ville även ta ett grepp om hållbarhet utifrån ett ekologiskt perspektiv.

Syfte och mål

Det prioriterade miljökvalitetsmålet ”resurshushållningen ska öka” har sedan några år tillbaka funnits med i stadens budget, så även för 2014. Det innebär bland annat att stadens alla verksamheter ska arbeta för att minska avfallsmängderna och gynna återanvändning. Att ta ett samlat grepp för att öka miljömedvetenheten hos våra barn och unga är en viktig handling för framtiden. I detta arbete är det en framgångsfaktor att se vårt avfall som en resurs och det är viktigt att tydliggöra kopplingen till läroplanen.

Organisation

Sektor utbildning har ansvaret för verksamheten. En styrgrupp har bildats där såväl personer från sektor utbildning som utvecklingsavdelningen ingår. En arbetsgrupp bestående av pedagoger från stadsdelen träffas varje månad för att stämna av och stötta projektledarens arbete.

Lokalisering

Under våren har en före detta banklokal på Selma Lagerlöfs torg renoverats och iordningställt med sikte på att ta emot de första besökarna under hösten 2015. Redan under våren har dock pedagoger och andra intresserade fått möjlighet att komma på studiebesök. Tanken är att på sikt flytta verksamheten in i lokalen där en ny mötesplats planeras i området Backa Röd.

Verksamhet

REturen tar sikte på att bli ett nav i stadsdelen för olika möten. Här ska man arbeta med hållbar utveckling, där återvinningsmaterial, IT som material och estetiska läroprocesser är i centrum. REturen ska bli en plats där barn, elever och pedagoger erövrar kunskap och delar vidare. En plats där innovativa idéer, tankar och lösningar sätts i ett sammanhang som tar tillvara och utvecklar den idérikedom som finns i samhället idag.

Resurser

SDN Norra Hisingen sökte och beviljades medel från miljöprogrammet för att under 2014/2015 starta upp centret. Totalt 1 763 000 kr beviljades för perioden, budgetföljksamheten är god. Det finns en stor efterfrågan på studiebesök och erfarenhetsutbyte från såväl stadsdelens egna verksamheter som andra

verksamheter i staden samt andra kommuner, något som idag är svårt att möta fullt ut inom befintliga resurser.

Nämnd/bolagsstyrelse	2014	2015
Pedagog/projektledare 100%	250 000 kr	500 000 kr
Arbetsledare ALC/stödpedagog 50%	125 000 kr	272 000 kr
Material och inredning	50 000 kr	25 000 kr
Lokalhyra	136 000 kr	250 000 kr
Transport/drift	25 000 kr	50 000 kr
Utbildningskostnader	50 000 kr	30 000 kr
Sökt totalsumma:	1 763 000 kr	

REturen kommer att söka bidrag från miljöprogrammet 2016-2018 för att kunna arbeta in rutiner och arbetssätt för att driva verksamheten effektivt, men också för att kunna arbeta mer utåtriktat och dela med sig av den kompetens och de erfarenheter som redan har gjorts.

ReMida Kreativt Återvinningscenter i Södertälje

Bakgrund

2008 öppnade Sveriges första certifierade ReMida-center i Södertälje. Ett första steg i certifieringsprocessen var att förskolepersonalen under en vecka utbildades i Reggio Emilia filosofin i regionen i norra Italien med samma namn, dessa utbildade därefter sina kolleger i Sverige. Vid revisionen har verksamheten redovisat att den bedrivs i enlighet med gällande kriterier. Certifieringen ger möjlighet till vidareutbildning och utveckling av den pedagogiska verksamheten.

Organisation

Det är sju förskolor som är knutna till denna ReMida och med de företag som lämnar material idag (ca: 26) så räcker inte materialet till fler. Lokalen är bara bemannad en eftermiddag i veckan men därutöver kan material hämtas under de tider som förskolan i ovanvåningen på fastigheten är öppen. Den personal som har tjänst på ReMida centret har endast en del av sin tjänst där. Förutom den eftermiddag i veckan som de har öppet på ReMida center så besöker personalen även de företag som vill lämna material samt arrangerar studiebesök och anordnar en årlig utställning av barnens skapelser. Man har i viss mån hjälp av gymnasieelever från fordonsprogrammet för att transportera material från företagen till ReMida centret.

Syfte och mål

Syftet är att stimulera samt locka barnens lust till kreativitet och skapande. Tanken är också att ReMida ska bidra till en ökad miljömedvetenhet genom att ett nytt material får ett nytt eller förlängt liv.

Lokalisering

Källaren i en befintlig förskola.

Verksamhet

Lokalen används på flera sätt. Exempelvis så ordnas workshops för pedagoger som därefter tar med sig idéer och material att arbeta med "sina" förskolebarn på hemmaplan. Pedagoger kan även komma dit tillsammans med sina barngrupper för att utforska olika material exempelvis på ljusbord, genom stetoskop eller i vatten.

Trots lokalens begränsningar med små rum i en källare så uppmuntrar den inre miljön till kreativitet. En del av inredningen har barnen varit med att skapa med hjälp av återvunnet material. Materialet samlas in från företag som annars skulle ha slängt detta. Det kan bland annat röra sig om delar av förpackningsmaterial som blivit över och spillmaterial från produktion.

AstraZeneca är ett av de företag som har skänkt mycket material, exempelvis ställ för provrör. Materialet är uppsorterat i olika rum exempelvis plast i ett rum och textilier i ett annat. Materialet är även sorterat efter färg i olika transparanta behållare vilket ger en känsla av att befinna sig i en godisbutik. Med hjälp av

bland annat ljus, ljud och vatten utforskas material på nya sätt. Att materialet varken styr hur det ska användas eller av vilket kön det ska användas öppnar möjligheter för barnens egen fantasi och kreativitet.

Resurser

Verksamheten finansieras av kommunens budget, bland annat används en del av barnpengen från de anslutna förskolorna. Eftersom förskolorna kan hämta material utan avgift så behöver de inte lägga lika mycket pengar på inköp av pedagogiskt material.

Övrigt

Det finns ingen tydlig rutin för hur man ska undvika att ta emot material som innehåller kemiska ämnen som kan vara skadliga för barn, men man avstår från material som misstänks kan innehålla farliga ämnen. Pedagogerna är dock noga med att välja material efter till vilken åldersgrupp materialet ska användas för att minska riskerna.

ReMida verksamheten i Södertälje. Foto: Anna- Maria Andersson

Stapeln (STPLN) i Malmö

Bakgrund

På Stapeln bedrivs många olika aktiviteter, exempelvis den ReMida inspirerade verksamheten Återskapa men även cykelverkstad, handarbete, screentryck och verkstad för snickeri och elektronik samt maskiner för digital produktion. Det finns också ett drop- in kontor med fri tillgång till skrivbord, konferensrum och kök att gemensamt nyttja av egna företagare och små entreprenörer.

Det finns även en lokal med scen som kan användas till bland annat scenkonst, utställningar, replokal och filmvisning. All verksamhet som bedrivs kommer från lokala initiativ, alla som har en idé som behöver stöttning för att realiseras är välkomna. Syftet med Stapeln är att bidra till visionen att kreativitet är motorn i Malmös ekonomiska, sociala och kulturella välbefinnande.

Syfte och mål

Syftet med verksamheten Återskapa är såväl att främja miljötankande som kreativitet och jämställdhet för barn i förskola/skola.

Organisation

Verksamheten Återskapa drivs i egen regi av två pedagoger. Organisatoriskt är Stapeln frikopplad från kommunen och drivs som en ideell förening, men i dess styrgrupp ingår några av stadens förvaltningschefer. Föreningen hyr lokalen av Kulturförvaltningen och upprättar i sin tur avtal med de som nyttjar lokalen eftersom de har tillgång till lokalen dygnet runt. I avtalen åtar de sig bland annat att följa de brandföreskrifter som finns samt att hålla rent.

Lokalisering

I en del av fastigheten Stapeln i området Västra hamnen i centrala Malmö.

Verksamhet

Återskapa arbetar med kreativt återbruk genom att skapa nya saker av spillmaterial från företag. Det är cirka 20 företag som förser verksamheten med material. Exempelvis så har spillmaterial från en lokal strumpfabrik gett upphov till strumpfigurer som nu är en del av ett pedagogiskt material som används i förskolorna.

Verksamheten vänder sig framförallt till barn i förskola/skola och tar emot grupper till workshops, men har även öppet några helger där hela familjen är välkommen. Två heltidsanställda som sköter hela verksamheten. De kontakter företag, hämtar material, ordnar workshops mm. Det finns en önskan om att utöka kontakten med företagen och bjuda in till workshops som en personalaktivitet där de får möjlighet att använda "sitt" material på ett helt nytt sätt.

Resurser

Verksamheten Återskapa finansieras av allmänna arvsfonden.

Bilaga 4 - Workshop

1.

Målgrupp

Barn/ unga samt pedagoger (ev.i samarbete äldreomsorg, funktionshinder, arbetslivscenter)

Organisatorisk hemvist

Stadsdelsförvaltning - Sektor utbildning

Lokalisering/tillgänglighet

Befintlig lokal i stadsdelen, (ex. del av förskola/skola)

Verksamhet – innehåll, aktiviteter

ReMida liknande, lärande för hållbarhet, kompetensutveckling för pedagoger

Personal, utbildning

Projektledare samt pedagoger

ReMida utbildning

Ev. personal för sortering, transporter

Styrka

Utveckla barnens upptäckarlusta och kreativitet

Könsneutralt material

Ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser

Svaghet/Svårighet

Tillgängligheten beror på lokalens läge i förhållande till brukarna

Kostnadsberäkning år 1.5

Personal- (2 * 100 %)= 1 500 000 kr

Utbildningskostnader= 100 000

Material/inredning= 100 000

Lokalhyra= Lägre

OH/admin= ?

2.

Målgrupp

Barn/ unga samt pedagoger (ev.i samarbete äldreomsorg, funktionshinder, arbetslivscenter)

Organisatorisk hemvist

Stadsdelsförvaltning - Sektor utbildning

Lokalisering/tillgänglighet

Buss

Verksamhet – innehåll, aktiviteter

ReMida liknande, lärande för hållbarhet, kompetensutveckling för pedagoger

Personal, utbildning

Projektledare

Pedagoger varav några med busskörkort

ReMida utbildning

Ev. personal för sortering, transporter

Styrka

Utveckla barnens upptäckarlusta och kreativitet

Könsneutralt material

Ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser

Ökad tillgängligheten för alla barn i stadsdelen

Svaghet/Svårighet

Begränsat utrymme för material

Kostnadsberäkning år 1.5

Personal- $(2 * 100 \%) = 1\,500\,000$ kr

Utbildningskostnader= 100 000

Material/inredning= 100 000

Lokalhyra= 1 800 000

OH/admin= ?

3.

Målgrupp

Barn/ unga samt pedagoger, allmänheten, studenter/högskolor med estetisk inriktning

Organisatorisk hemvist

Kulturförvaltningen

Lokalisering/tillgänglighet

?

Verksamhet – innehåll, aktiviteter

ReMida liknande

Personal, utbildning

Projektledare samt pedagoger

ReMida utbildning

Estetisk utbildning

Ev. personal för sortering, transporter

Styrka

Ökat samarbete med högskolan

Utveckla barnens upptäckarlusta och kreativitet

Könsneutralt material

Ökad medvetenhet hos barnen att ta tillvara resurser

Öppet för allmänheten

Svaghet/Svårighet

Mindre tillgänglig för barn i stadens ytterområden

Kostnadsberäkning år 1.5

Personal- $(2 * 100 \%) = 1\,500\,000$

Utbildningskostnader= 100 000

Material/inredning= 100 000

Lokalhyra= Medel

OH/admin= ?

4.

Målgrupp

Alla göteborgare

Organisatorisk hemvist

Projektorganisation som är tvärssektoriell- ett stadsutvecklingsprojekt

Lokalisering

Frihamnen

Verksamhet – innehåll, aktiviteter

ReMida likande, Mini ÅVC, Reparation, byte (återbruk)

hantverk, pyssel, utbildning, mötesplats (ekofik med egenodlat)

Arbetsutbildning, använda 3d skrivare, verktyg, symaskin

Personal, utbildning

Projektledare

ReMida utbildad personal

Arbetsmarknadsåtgärd

Ex. samarbete med studieförmedlingen, kollaborativ ekonomi och andra ideella föreningar

Ev. personal för sortering, transporter

Styrka

Win, win effekt med liknande verksamheter samlade på samma plats, ex. om man har en trasig sak kan man låna verktyg och laga den själv, eller lämna till proffs att laga, eller ge bort. Nya möten mellan olika socioekonomiska grupper och generationer.

Svaghet/Svårighet

Stort, svårt att hitta lagom nivå

Svårt med ansvarsfördelning och ekonomi

Kostnadsberäkning år 1.5

Personal- $(2 * 100 \%) = 1\,500\,000$

Utbildningskostnader= 100 000

Material/inredning= 100 000

Lokalhyra= Högre

OH/admin= ?

Remida				
	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Alternativ 4
Personalkostnad	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Utbildningskostnader	100 000	100 000	100 000	100 000
Material/inredning	100 000	100 000	100 000	100 000
Lokalhyra	Lägre	1 200 000	Medel	Högre
OH	?	?	?	?

Två heltidsanställda med en genomsnittslön på 30 000 kr/månad

Bussleasing 594 000 kr/år
Bränsle, parkeringsavgifter, tvätt och städ ca 120 000/år
Chaufför halvtid 250 000/år

OH-kostnaden varierar beroende på den aktuella verksamhetens kostnaders andel av förvaltningens totala kostnader. Det är således inte möjligt att räkna ut om vi inte känner till verksamhetens kostnader.

Publikationer utgivna av Göteborgs Miljöförvaltning

Rapporter (ISSN 1401-2448):

- R 2015:1 Årsrapport 2014
- R 2015:2 Metaller i vattendrag - undersökningar av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2014
- R 2015:3 Bottenfauna - undersökningar av djurlivet i några sötvattensmiljöer i Göteborg 2014
- R 2015:4 Inventering av tennorganiska föreningar och dess effekter i småbåtshamnar 2014
- R 2015:5 Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor- fokus vardagsrummet. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:6 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2014
- R 2015:7 Fältinventering av ålgräs i Göteborg 2014
- R 2015:8 Översiktlig inventering av ålgräsängar i Göteborgs kommun
- R 2015:9 Ekologisk landskapsanalys - artanalyser och metodutveckling
- R 2015:10 Märkning av biocidbehandlade varor. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:11 Kemikalier i varor som kommer i kontakt med livsmedel. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:12 Kreativt återvinningscenter i Göteborg. Utredning enligt miljöprogramsåtgärd 209
-
- R 2014:1 Årsrapport 2013
- R 2014:2 Inventering av alger på grunda hårbottenar i Göteborgs skärgård
- R 2014:3 Inventering av grunda mjukbottenar i Göteborg 2013
- R 2014:4 Varor i lågprissegmentet - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2014:5 Budget 2014
- R 2014:6 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2013
- R 2014:7 Metaller i vattendrag 2013
- R 2014:8 Metaller i vallgravsfisk 2013
- R 2014:9 PVC-produkter - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2014:10 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2013
- R 2014:11 Pedagogiska odlingsträdgårdar. Slutrapport
- R 2014:12 Kemikalier i arbets- och profilkärl - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Göteborg, Helsingborg, Malmö och Stockholm
- R 2014:13 Jämförande bemötande
- R 2014:14 Miljörapport 2013. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2014:15 Kemikalier i skor och leksaker - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2016:16 Inventering av källsnabblöpare 2014
- R 2014:17 Insekter i värdefulla lövträd i Göteborgs kommun
-
- R 2013:1 Årsrapport 2012
- R 2013:2 Metaller i vattendrag 2012
- R 2013:3 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2012
- R 2013:4 Metaller i vallgravsfisk 2012
- R 2013:5 Sumpskogar och lövlundar i Göteborgs kommun. Inventering av ett urval av områden
- R 2013:6 Insekter i ruderalmarker och kraftledningsgator i Göteborgs kommun
- R 2013:7 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2012
- R 2013:8 Ekologisk landskapsanalys - en pilotstudie
- R 2013:9 Miljörapport 2012. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2013:10 Riktvärden och riktlinjer för utsläpp av förorenat vatten till recipient och dagvatten i Göteborg
- R 2013:11 Kemikalier i ytterkläder - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2013:12 Skyddsvärda träd i Göteborgs kommun

